

В. Я. Бідак, Л. О. Павлова

Функціонально-цільовий підхід в удосконаленні системи соціального захисту населення: загальнодержавний і регіональний аспекти

Обґрунтовується необхідність застосування функціонально-цільового підходу при моделюванні перспективної системи соціального захисту населення в його загальнонаціональному та регіональному вимірах. Пропонується розглядати соціальний захист як державно-регіональну систему підтримки благополуччя населення на рівні, не нижчому від діючих стандартів і нормативів, яка повинна орієнтуватись на попередження нагромадження соціальних дефіцитів. Висвітлено проблеми, ризики і новітні негативні фактори, що зумовлюють необхідність накреслення модернізаційних змін у діючій соціально захисній системі.

***Ключові слова:** соціальна захищеність, система соціального захисту населення, функціонально-цільовий підхід, соціальні дефіцити.*

Постановка проблеми. Застосування функціонально-цільового підходу до вирішення соціальних проблем при моделюванні державної соціально-захисної політики вимагає: упереджувально-профілактичної націленості заходів соціального захисту як протидії поширенню бідності; сприянню демократизації цієї системи через раціональне перенесення захисних функцій соціальної політики держави на регіональний рівень влади; диференційованого підходу при застосуванні соціальних стандартів щодо відповідних категорій населення.

Здійснення соціального захисту населення при впровадженні засад ринкової економіки залишається прерогативою держави та відповідних соціальних інституцій. Державна політика соціального захисту населення за цих умов повинна спиратися на багатовекторність задоволення потреб суспільства в цілому та регіональних громад, зокрема шляхом підвищення ролі та обсягів трудових доходів, захисту громадян від зростання цін, гарантованого забезпечення прожиткового мінімуму, реалізації заходів із недопущення росту безробіття, збільшення підтримки соціально незабезпечених категорій, індексації заробітної плати та ін. Завдяки створенню правового простору, використанню економічних механізмів держава виконує функцію правового гаранта в сфері соціального захисту людини, ядром якого є соціальне забезпечення з його пріоритетними формами реалізації.

© В. Я. Бідак, Л. О. Павлова, 2014.

Поряд із загальнодержавними законодавчими механізмами соціального захисту у формах соціального забезпечення активну роль відіграє регіональна соціальна політика як їх складовий елемент. Її особливість полягає в поліфункціональності: по-перше, вона є провідником загальнодержавної соціально-економічної політики через конкретні суб'єкти; по-друге, має своє практичне призначення, оскільки регулює соціально-економічні відносини в певному просторі, організованому в регіональну суспільну систему, і має за мету забезпечення потреб населення конкретного регіону в життєво необхідних засобах та виконання власної функції в загальнодержавному розподілі праці і ресурсів.

Державне регулювання розвитку регіонів у плані соціального захисту охоплює цілий комплекс напрямів, основними з яких є: економічний (зокрема бюджетно-фінансовий), соціальний, демографічний, поселенський, трудоворесурсний, міграційний, екогемологічний та ін. Пріоритетним напрямом регіональної політики держави і місцевих органів влади виступає економічний, безпосередньо пов'язаний з ефективним залученням ресурсного потенціалу, створенням робочих місць, обмеженням безробіття, раціональним розміщенням продуктивних сил і відповідним цьому зростанням реальних доходів населення. Завдяки економічному напрямку має зростати соціально-захисний потенціал населення регіонів, його базова захищеність.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зауважимо, що проблеми соціального захисту населення привертають увагу різних науковців, фахівців та експертів із соціальних питань: А.І. Амоша, С.І. Бандур, Д.П. Богиня, І.К. Бондар, Н.П. Борецька, С.В. Кадомцева, А.М. Колот, Х.Р. Копистянська, В.І. Куценко, Е.М. Лібанова, В.О. Мандибура, В.М. Новіков, О.Ф. Новікова, В.В. Онікієнко, М.І. Пітюлич, У.Я. Садова, Л.К. Семів, С.О. Цапок та ін. Однак, на сьогодні комплексний системний аналіз та оцінка цієї сфери залишаються все ще недостатніми. І особливо гостро це торкається передовсім працездатних категорій, що з різних причин втратили працю, молодіжних когорт, особливо незахищених та загрожених верств населення. Серед ризиків і негативних факторів, що зумовлюють необхідність модернізаційних змін у системі соціального захисту, слід виділити проблеми безробіття, руйнування традиційних систем зайнятості, зниження показників здоров'я населення та його демовітворювальних параметрів, загострення девіантної напруженості в суспільстві, підвищення міграційної активності населення з тенденцією неповернення на Батьківщину, погіршення соціальної культури, виникнення безлічі

побутових негараздів, поява нових непередбачуваних проблем трудової та соціальної необлаштованості вимушених внутрішніх мігрантів-переселенців, а також затримка для цієї категорії соціальних виплат, пенсій внаслідок політико-економічної дестабілізації на сході України та в тимчасово анексованій території Криму тощо. Існуючі проблеми поглиблюються через те, що соціальна політика держави недостатньо забезпечує матеріальну підтримку як молодій людині, так і осіб, які опинились в особливих, недостатньо захищених умовах для їх нормального існування та життєзабезпечення, не в повній мірі сприяє підвищенню рівня соціальної безпеки потребуючого населення, що призводить до незатребуваності його соціально-економічного потенціалу, а відтак – зниження соціального капіталу.

Метою статті є обґрунтування необхідності застосування функціонально-цільового підходу при моделюванні системи соціального захисту населення в його загальнонаціональному та регіональному вимірі.

Виклад основного матеріалу. Наукове розуміння соціальної політики як системного поєднання сукупності принципів, норм, гарантій, заходів і дій, що визначають зміст суспільних відносин, демократичну спрямованість державного устрою на інтереси окремої людини та соціуму і базуються на спроможності держави підтримувати достатній рівень життя, захищеності та соціальної стабільності, слід доповнити, на нашу думку, положенням про її двовекторне спрямування, що полягає у поєднанні соціального розвитку і соціального захисту. За функцією розвитку соціальна політика покликана сприяти розв'язку задачі максимізації благополуччя, за захисною – мінімізації неблагополуччя та соціальних ризиків. Захисна функція, доповнюючи і впливаючи на функцію розвитку як прерогативу соціально-економічної стабілізації та зростання, виступає основоположною, особливо, на етапі радикальних ринкових трансформацій і реформ, що супроводжуються кризовими явищами [1, с. 35-41].

З урахуванням практики застосування функціонально-цільового підходу до вирішення соціальних проблем у країнах як розвиненої ринкової, так і трансформаційної економіки, при моделюванні державної системи соціального захисту населення принципового значення набуває: упереджувально-профілактична націленість заходів соціального захисту як протидії поширенню бідності; забезпечення продуктивної зайнятості; гарантована задіяність на ринку праці соціально вразливих груп населення; поступове обмеження функцій патерналізму; створення умов та формування здатності до соціального

самозахисту; демократизація цієї системи через раціональне перенесення захисних функцій соціальної політики держави на регіональний рівень влади; диференційований підхід при застосуванні соціальних стандартів щодо відповідних категорій населення, зокрема його молодіжних груп, сільських мешканців, мігрантів тощо.

Формування сталого суспільства та єдиного економічного простору передбачає спільність системи управління соціально-захисною сферою для всіх регіонів країни. Надання самостійності кожному рівню територіального державного управління і місцевого самоврядування повинно узгоджуватись із відповідальністю і перед населенням, що проживає на даній території, і перед вищим рівнем управління. При цьому постає проблема визначення межі, за якою децентралізація захисної політики стає неефективною, і пов'язується вона з іншим питанням: для мінімізації неблагополуччя і забезпечення суспільної рівноваги в цілому по країні необхідна система заходів, що дозволятимуть знижувати соціальну напруженість у регіонах. Із цією метою повинні бути визначені пограничні значення рівня життя в областях, порушення яких понад допустимий рівень веде до ентропії всієї соціальної сфери.

Дослідження розподілу доходів і витрат населення на макроекономічному та регіональному рівнях виявляють стійку тенденцію до розшарування населення за рівнем середньодушового доходу. Зокрема, це пов'язано з тим, що ринкові економічні зрушення не супроводжуються пропорційними змінами у соціальній сфері як фазі кінцевого споживання, що, в свою чергу, пояснюється закономірною дією лагу припізнення впливу реформаторських змін на соціальні наслідки кризового стану, які проявляються у відповідних соціально-економічних індикаторах.

Так, упродовж I кв. 2014 р. рівень безробіття в Україні зріс за методологією МОП і становить 8,8% проти 8,1% порівняно із аналогічним періодом минулого року [2]. Якщо порівняти цей показник з країнами Євросони [3], то в них він становить в середньому 10-11% (за винятком Іспанії та Греції), однак в державах Євросоюзу спостерігається спадна тенденція в обчисленні цього індикатора, тоді як в Україні за даними Державної служби статистики рівень безробіття продовжує зростати. Більше того, при розгляді Урядом змін до Державного бюджету України на поточний рік [4] прогнозувався рівень зниження ВВП і водночас зазначалось, що граничний рівень безробіття до кінця 2014 р. досягне лише 8,1%. Однак, ця цифра вже перевищена, зокрема в абсолютному значенні вона досягає 1 млн. 880 тис. осіб.

На фоні зниження економічного розвитку, значного скорочення обсягів промислового виробництва, скорочення обсягів будівництва та інших деструктивних змін в економіці та суспільстві, фіксується падіння рівня зайнятості, оплати праці та особливо рівня соціального захисту населення. При цьому свої антикризові заходи держава спрямовує на вимушене замороження такого соціального стандарту як мінімальна заробітна плата, що відбивається передовсім на бюджетному секторі, а це породжує вже іншу проблему: в загальних обсягах доходів населення за останнє півріччя скоротилась і частка заробітної плати (на 0,8%), і частка соціальних трансфертів та соціальних виплат, які отримують громадяни. Отже, з одного боку, при дефіциті бюджету держава намагається зекономити на виплаті заробітної плати бюджетним працівникам, а з іншого – розширюється коло людей, котрі будуть отримувати субсидії, враховуючи до того ж індексацію інфляції. Таким чином, виникає гостра необхідність пошуку додаткового фіскального простору, з тим, щоб упередити збільшення дефіциту Державного бюджету.

Що стосується соціальних виплат, то, наприклад, з 01 липня поточного року згідно останніх нормативно-правових документів вже скорочені допомоги при народженні другої і третьої дитини; допомоги по догляду за дітьми до 3-х років, при умові що жінка не працює та інші соціальні виплати. Так, згідно з прийнятими Законом України “Про запобігання фінансової катастрофи та створення передумов для економічного зростання в Україні” та Постанови Кабінету Міністрів України від 25.06.14 р. №208 “Про внесення змін до Порядку призначення і виплати державної допомоги сім’ям з дітьми”, маємо наступні зміни: 1. Розмір допомоги при народженні дитини встановлено на рівні фіксованої суми 41 280 грн. (на дітей, народжених після 30 червня 2014 р.); 2. Виплата допомоги здійснюється одноразово у сумі 10 320 грн., причому решта суми допомоги виплачується протягом наступних 36 місяців рівними частинами у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України [5; 6].

Зауважимо крім того, що низький рівень заробітної плати, також стає вагомою причиною підвищення безробіття і працевлаштування. Так, якщо по Україні рівень працевлаштування серед зареєстрованих безробітних складає близько 36-38%, то в гостро проблемних на даний час Донецькій і Луганській областях – тільки близько 20%. Водночас у цих областях необхідно буде активно залучати незайняте населення до відбудови і підприємств, і соціальної інфраструктури, не оминаючи завдання створення і нових робочих місць. Крім того, на ринку праці

цього регіону повстають кілька ризикових тенденцій. При зниженні рівня зайнятості відбувається скорочення кількості штатних працівників. Це є загрозливим для функціонування як соціального страхування, так і соціального забезпечення. У першу чергу, це скорочення потенційних надходжень до пенсійного фонду, по-друге, люди, які працюють в неофіційному наймі або за різними нетиповими трудовими договорами ризикують бути і соціально незахищеними трудовим правом. У згаданих областях із числа зайнятих тільки близько половини фіксується штатними працівниками (у Донецькій області з 1 млн. 900 тис. зайнятих за різними видами економічної діяльності – лише 1 млн. працівників обліковується у штатному списку; в Луганській області з 1 млн. 100 тис. зайнятих – тільки 483 тис. штатних працівників). При цьому насторожує той факт, що близько 48% серед зареєстрованих безробітних – це молодь у віці до 35 років [2]. А це вже недоліки ротації професійних кадрів, проблема регулювання державного замовлення на фахівців, проблема невідповідності професійно-кваліфікаційного рівня і попиту на робочу силу, неузгодженості попиту на навчання і тих спеціалістів, які виходять на ринок праці.

Для підтримки фінансового стану і збалансованої системи соціального страхування постійно потрібні нові робочі руки. Вирішення цієї задачі різко ускладнюється при наявній політико-економічній ситуації. Ймовірно зростатиме трудова міграція: по-перше, як у рамках підписання Угоди про асоціацію входження до Європейського союзу, по-друге, потоки мігрантів будуть переорієнтовані зі східного на західний напрямок у зв'язку із напруженням відносин з Росією.

Соціальна стратегія євроінтеграційного курсу потребує вдосконалення і державних механізмів регулювання соціального захисту населення, що мають базуватися на наступних принципах:

- формування соціальної свідомості до самозахисту;
- зведення соціально-захисних функцій держави до всебічного законодавчого забезпечення найменш захищених, неконкурентоздатних верств населення;
- дотримання ринкових засад соціального захисту з урахуванням стандартів і нормативів розвинутих країн.

Отже, теоретичну посилку концепції захисної функції соціальної політики доцільно будувати на засадах досягнення соціально прийняттого життєвого рівня і врегулювання його гарантій відповідно до соціальних стандартів та нормативів (Закон України “Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії”) [7].

Захисна функція соціальної політики є основною у кризових станах економіки, в яких соціально-економічна ситуація призводить до надмірного неспівпадіння суспільних потреб із можливістю їх задоволення, тобто супроводжується виникненням соціальних дефіцитів і ризиків. Потреба у соціальному захисті виникає саме при наявності факторів соціальних ризиків, що мають різноманітний характер виникнення і призводять до акумуляції певних соціальних дефіцитів. Практика свідчить, що кількісне розширення соціальних дефіцитів є особливо небезпечним при наближенні до гранично допустимого рівня. Зменшення або стабілізація дистанції, що об'єктивно склалася між необхідним і дійсним рівнем забезпечення захисних потреб в соціально прийнятних рамках, визначає міру ефективності соціального захисту.

Саме поняття соціального захисту населення доцільно розглядати у вузькому та широкому значенні. У стислій дефініції соціальний захист виступає як державно-регіональна система підтримки соціально прийняттого рівня життя населення. В більш розгорнутому і деталізованому визначенні соціальний захист населення – це солідарна, державно-регіональна, багатofункціональна система підтримки благополуччя населення на рівні, не нижчому від діючих стандартів і нормативів, яка попереджує нагромадження соціальних дефіцитів і ризиків із метою досягнення суспільної стабільності на основі використання механізмів законодавчого, економічного, інформаційного та організаційно-програмного забезпечення. Вона має охоплювати соціальне страхування, державне забезпечення та надання соціальних пільг і послуг окремим категоріям населення за рахунок державного бюджету, соціальну допомогу та соціальну підтримку непрацездатних громадян за рахунок державного і місцевого бюджетів [8, с. 21-24].

Аналіз статей видатків бюджету за функціонально-цільовою класифікацією демонструє суттєве зростання у 2012 р. проти попереднього періоду обсягу видатків соціального спрямування. Так, видатки на соціальний захист та соціальне забезпечення за цей час збільшилися за державним бюджетом на 18,4% і досягли 75,3 млрд. грн., у тому числі за загальним фондом державного бюджету ці видатки зросли на 19,7%, досягнувши 71,2 млрд. грн. [9].

У структурі видаткових статей зведеного бюджету України за 2012 рік фінансування статті “Соціальний захист та соціальне забезпечення” було найбільшим і складало 25,2% бюджетного ресурсу (125 382 689,9 тис. грн.), у тому числі на соціальний захист пенсіонерів припадало 13,8%, соціальний захист сім’ї, дітей та молоді – 6%,

соціальний захист інших категорій населення – 2,1%, соціальний захист на випадок непрацездатності – 1,3%, соціальний захист ветеранів війни та праці – 1,1%, на допомогу у вирішенні житлового питання – 0,7%, соціальний захист безробітних та іншу діяльність у сфері соціального захисту – по 0,1% [10, с. 28-31]. Загалом, аналіз видаткових статей бюджету на соціальне спрямування свідчить, що найбільше видатків припадає на соціальний захист пенсіонерів (68 279 552,2 тис. грн. або 54,5%). Порівняно з 2011 р. цей показник у відсотковому відображенні зріс на 10,7%, однак порівняно з 2010 р., зростання було менш значущим і складало лише 1,7%.

У цілому, в Україні щорічно витрачається біля 20% державного бюджету на фінансування програм соціального спрямування, однак діюча система соціального захисту, і насамперед пільг та субсидій, ще не дає змоги на належному рівні підтримувати незахищені верстви населення, незважаючи на збільшення частки бюджетних видатків на соціальну сферу, оскільки існуюча в країні система пільг є фінансово поглинаючою і фактично не зорієнтована на радикальне подолання бідності. Слід зазначити, що серед низки чинників, які негативно впливають на формування ресурсів бюджету щодо соціального захисту населення, найбільш вагомими є наступні: інфляційні процеси; тінізація економіки; корупція; скорочення чисельності працездатного населення при одночасному зростанні чисельності населення, яке потребує соціального захисту; низький рівень прибутковості підприємств; високий рівень підприємницьких ризиків; вплив грошової маси в позабанківський обіг за кордон; зростання цін на споживчі товари та послуги, що призводить до зниження доходів населення; неефективність управлінських рішень та ін. [11].

Аналіз абсолютних значень видатків на соціальний захист та соціальне забезпечення в структурі видаткової частини бюджетів регіонального рівня також підтверджує їх систематичне зростання. Так, наприклад у Львівській області видатки на соціальний захист місцевого бюджету становили у 2010 р. 1 952 923,6 тис. грн., тоді як у 2011 р. – 2 340 586,6 тис., а у 2012 р. – 2 759 388,6 тис. грн. Отже, у 2012 р. порівняно з попереднім роком ці видатки зросли на 17,9%, а порівняно з 2010 р. – на 41,3%. Найбільшу частку серед цих видатків в області посідала допомога сім'ям із дітьми, яка, наприклад у 2012 р. становила 56,2%.

Усі інші види соціальних видатків займали в області значно скромніше місце. Однак, діюча регіональна система соціального захисту та допомоги населенню далеко не відповідає вимогам

сьогодення щодо підтримки соціально вразливих верств, а також стосовно адресної соціальної допомоги найбільш нужденному населенню.

Порівняння частки видатків на основні статті соціального захисту та соціального забезпечення в структурі видаткової частини бюджетів Львівської, а також Луганської та Донецької областей за 2012 рік свідчить про наступне. Так, Львівська область характеризується підвищеним рівнем нарахувань на допомогу сім'ям з дітьми, а також на допомогу інвалідам з дитинства, в той час як суттєво поступається за обсягом видатків на утримання будинків-інтернатів (пансіонатів) для літніх людей та інвалідів системи соціального захисту (рис. 1).

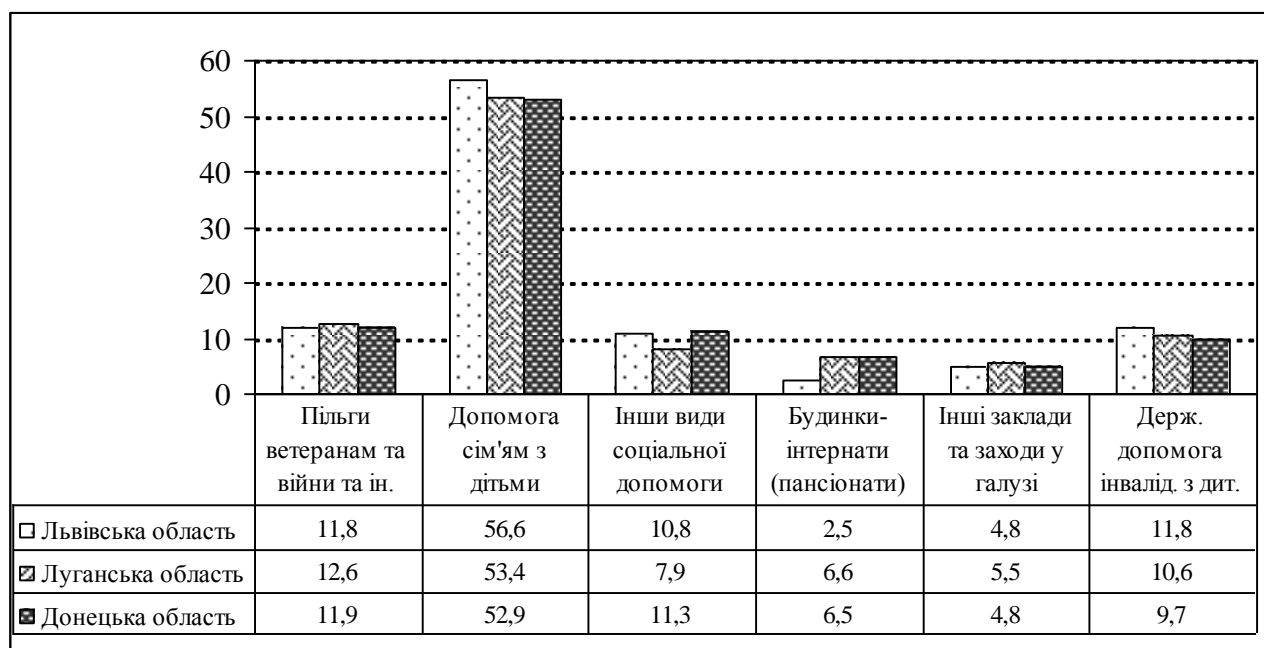

Рис. 1. Частка видатків на основні статті соціального захисту та соціального забезпечення в структурі видаткової частини бюджетів Львівської, Луганської та Донецької областей за 2012 р.

Складено на основі [10, с. 175; 203; 207]

Зауважимо, що видатки місцевих бюджетів на соціальний захист та соціальне забезпечення населення відносяться до видатків, пов'язаних із виконанням делегованих законом повноважень органів виконавчої влади. За процедурою зазначені кошти транзитно проходять через місцеві бюджети, що позбавляє регіональні органи самоврядування регулюючого впливу на їх практичне використання. До того ж, при дотриманні визначених в Законі України “Про Державний бюджет України на 2014 рік” та в поправках і змінах до цього закону основних соціальних стандартів, як наприклад, прожиткового мінімуму на одну особу в розрахунку на місяць у розмірі 1 176 грн. та для тих, хто

відноситься до основних соціальних і демографічних груп населення: дітей віком до 6 років – 1 032 грн.; дітей віком від 6 до 18 років – 1 286 грн.; працездатних осіб – 1 218 грн.; осіб, які втратили працездатність, – 949 грн., субвенції на програми соціального захисту в процесі виконання бюджету можуть перерозподілятися між регіонами залежно від кількості споживачів таких програм.

Висновки. Загалом, діюча система соціальної допомоги населенню в державі є неефективною і затратною та не в повній мірі відповідає вимогам сьогодення як щодо дієвої підтримки соціально вразливих верств, так і стосовно адресної допомоги найбільш нужденному населенню. Однією з ознак її ефективізації має бути побудова якісних соціальних стандартів. До позитивних тенденцій у сфері соціального захисту в Україні можна буде зарахувати поступове зменшення питомої ваги соціальних пільг у структурі сукупних доходів населення та відповідне зростання частки соціальної допомоги [12, с. 80-82]. Ще одним напрямком позитивних зрушень є розширення адресної програми соціальної допомоги для підтримки найбільш вразливих і найменш захищених верств населення, наприклад, у рамках реалізації спільного проекту Світового банку реконструкції і розвитку та Міністерства соціальної політики України “Модернізація системи соціальної підтримки населення України”, розрахованого до 2020 р. [13]. У результаті виконання проекту будуть впроваджені заходи, спрямовані на підвищення ефективності адміністрування соціальних виплат і послуг за підтримки національної інформаційної системи управління. Проект має охопити всі місцеві відділи соціального захисту, які підпорядковуються Міністерству соціальної політики України.

Характерним для соціального розвитку останніх років є гострий дефіцит бюджетного фінансування при катастрофічно низькій вартості робочої сили та відповідно низькому рівні оплати праці, що є однією з причин зниження тривалості життя, якісних характеристик населення, а отже і зниження рівня соціального захисту багатьох його категорій. Тому нині Україні потрібна така соціалізація економіки, яка дозволила б їй більш повно використовувати власні ресурси, задовольняти свої інтереси при здійсненні внутрішньої і зовнішньої політики [14, с. 7-8], зважаючи на євроінтеграційний вектор орієнтації держави. А якщо орієнтуватися на перспективу, то покращання інвестиційного та підприємницького клімату, створення нових робочих місць в суспільній системі загалом, а в регіональній зокрема буде позитивно впливати на обсяги соціальних виплат, а відтак сприятиме підвищенню рівня досяжності соціальної захищеності.

У цілому категорія “соціальний захист” є відображенням сукупності різноманітних поліфакторних відносин в суспільстві, а система, яку вона описує, є особливо чутливою до соціальних зрушень і сама виступає їх активним агентом у реформаційних станах. Тому розкриття цієї категорії неможливе без її цілісного бачення завдяки функціонально-цільовому підходу, а функціонування самої захисної системи та оцінка її ефективності – без використання належних якісних індикаторів, що одночасно виступають репрезентаційними чинниками реалізації соціальної політики відповідного рівня організації – національного чи регіонального.

Список використаних джерел

1. Бідак В. Я. Складові системи державного регулювання соціального розвитку і соціального захисту / В. Я. Бідак // Україна: аспекти праці. – 2004. – № 1. – С. 35-41.
2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Unemployment rates by sex, age and nationality. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/employment_unemployment_lfs/data/database.
4. Закон України “Про внесення змін до Закону України “Про Державний бюджет України на 2014 рік” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1165-18>.
5. Закон України “Про запобігання фінансової катастрофи та створення передумов для економічного зростання в Україні” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1166-18>.
6. Постанова Кабінету Міністрів України “Про внесення змін до Порядку призначення і виплати державної допомоги сім’ям з дітьми”.
7. Закон України “Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2017-14/print1360750552116052>.
8. Бідак В.Я. Інформаційне забезпечення механізму реалізації соціального захисту молодіжних категорій населення / В.Я. Бідак // Молодіжна політика: проблеми та перспективи. Випуск 2: [збірник наукових праць / наук.ред. С.А. Щудло]. – Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету ім. Івана Франка, 2011.– 498 с.
9. Інформація Міністерства фінансів України щодо виконання Державного бюджету України за 2012 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua/control/publish/article/main?art_id=368091&cat_id=368090.

10. Статистичний збірник: “Бюджет України 2012” Департамент державного бюджету. Відділ статистики державних фінансів. – Київ, 2013.– 267 с.
11. Шпалак В. О. Соціальний захист України за умов ринкової економіки / В. О. Шпалак // “Соціум. Наука. Культура”: матеріали восьмої Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (23-25 листопада 2011 р.) // Київ. – 2011. – №8. – С. 23-25.
12. Громадський моніторинг бюджетів міст обласного значення Львівської області: інформаційно-аналітичне видання / за заг. ред. д.е.н., проф. Сторонянської І.З. – Львів, 2014. – 123 с.
13. Проект СБРР та Міністерства соціальної політики України “Модернізація системи соціальної підтримки населення України”. Урядовий портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/ru/publish/printable_article?art_id=247437820.
14. Куценко В.І. Соціальний вектор економічного розвитку / В.І. Куценко // К. : Наукова думка, 2010. – 736 с.

Bidak V. Y., Pavlova L. O. Functional and targeted approach to the improvement of social protection system: national and regional aspects.

The necessity of applying functional and targeted approach to the modeling perspective system of social protection of population in its national and regional dimensions is justified. It is proposed to consider social protection as a state-regional system of welfare population support at a level not lower than the current standards and regulations, which should focus on the prevention of the accumulation of social deficits. The problems, risks and newest emerging factors that determine the necessity of marking of modernization changes in the current social-protection systems are highlighted.

Key words: social security, social protection system, functional and targeted approach, social deficits.

Бидак В. Я., Павлова Л. О. Функционально-целевой подход в совершенствовании системы социальной защиты населения: общегосударственный и региональный аспекты.

Обосновывается необходимость применения функционально-целевого подхода при моделировании перспективной системы социальной защиты населения в его общенациональном и региональном измерениях. Предлагается рассматривать социальную защиту как государственно-региональную систему поддержки благополучия населения на уровне, не ниже действующих стандартов и нормативов, которая должна ориентироваться на предупреждение накопления социальных дефицитов. Освещены проблемы, риски и новые негативные факторы, обуславливающие необходимость начертания модернизационных изменений в действующей социально-защитной системе.

Ключевые слова: социальная защищенность, система социальной защиты населения, функционально-целевой подход, социальные дефициты.